

**UCHWAŁA Nr XVIII/138/21
RADY GMINY BONIEWO
z dnia 19 lutego 2021 r.**

**w sprawie przyjęcia „ Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy
Boniewo na lata 2021-2030”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713, poz. 1378) w związku z art. 17 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, poz. 2369) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „ Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Boniewo na lata 2021-2030” w brzmieniu określonym w załączniku Nr 1 do niniejszej uchwały.

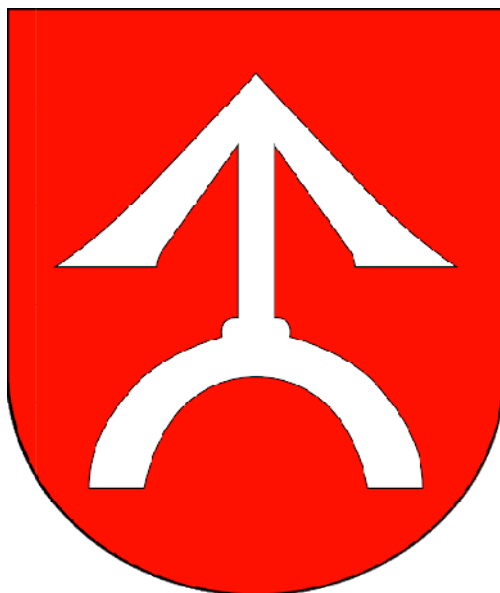
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Boniewo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej.

Przewodniczący Rady Gminy
Adam Ciesielski

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XVIII/138/21

Rady Gminy Boniewo z dnia 19 lutego 2021 r.

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY BONIEWO
NA LATA 2021-2030

Boniewo, grudzień 2020 r.

SPIS TREŚCI

- II. Wstęp4
- III. Podstawy prawne opracowania Strategii7
- IV. Proces uspołeczniania oraz słownik pojęć9
 - 1. Proces uspołeczniania9
 - 2. Słownik pojęć9
 - 3. Zespół10
- V. Wizja oraz cel wyjściowy11
- VI. Charakterystyka środowiska społecznego12
 - a) Tabela 1. Wybrane dane statystyczne Gminy Boniewo12
 - b) Tabela 2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku13
 - c) Tabela 3. Struktura placówek oświatowych w gminie13
 - d) Tabela 4. Ilość osób objętych pomocą społeczną – liczba świadczeniobiorców14
 - e) Tabela5. Bezrobotni w Gminie14
 - f) Tabela 6. Ilość osób objętych pomocą społeczną – trudna sytuacja życiowa15
- VII. Diagnoza Problemów Społecznych16
 - 1. Wstęp16
 - 2. Wnioski i rekomendacje17
- VIII. Analiza SWOT oraz dane prospektywne27
 - 1. Analiza SWOT27
 - 2. Dane prospektywne (określenie podstaw wizji Strategii)32
- IX. Cel Główny oraz Cele Strategiczne34
 - 1. Cel główny.34
 - 2. Cele strategiczne - kierunki realizacji35
- X. System zarządzania i aktualizacji strategii.39
 - 1. Podmioty zarządzające realizacją strategii39
 - 2. Instrumenty realizacji strategii39
 - 3. Monitoring i ocena wdrażania strategii40
 - 4. Aktualizacja strategii41

I. WSTĘP

*„Od problemów nie należy uciekać,
tylko je rozwiązywać.”*

(P.Ch. Cast)

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, każda gmina w Polsce ma obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Podstawową intencją tworzenia takiej strategii jest wskazanie działań o charakterze planistycznych, których głównym celem jest dążenie do integracji osób (mieszkańców) i rodzin zamieszkujących daną gminę. Wskazana integracja ma w tym kontekście szerokie - społeczne znaczenie, które należy definiować jako dążenie do zespolenia i zharmonizowania mieszkańców danej społeczności lokalnej, poprzez intensyfikację ich kontaktów. Szczególną uwagę w procesie konsolidacji społecznej zwraca się na osoby, które chcą zmieniać siebie oraz swoje otoczenie, jak również osoby dotknięte różnego rodzaju dysfunkcjami.

Warto, w tym miejscu przytoczyć definicję pojęcia „problem społeczny” – która w ujęciu R. Marisa określona została jako: *„ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, przez silne grupy, bądź przez charyzmatyczne jednostki, oraz które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić”*¹. Z kolei, według K. Frysztackiego, warunkiem determinującym zaistnienie problemu społecznego jest stan świadomości. Pojawiające się i narastające poczucie niepokoju, zagrożenia, sprzeciwu to mechanizm identyfikowania problemów oraz nadawania im społecznego charakteru². W świetle tych definicji muszą pojawić się cztery istotne elementy, aby można było mówić o problemie społecznym:

- problem społeczny jest zjawiskiem niepożądanym,
- wywołuje krytykę znacznej liczby ludzi,
- jest zjawiskiem możliwym do przezwyciężenia,
- można go przezwyciężyć przez zbiorowe działanie.

¹K. Frysztacki, Socjologia problemów społecznych, Warszawa 2009, s. 20.

²K. Frysztacki, Problemy społeczne [w:] Encyklopedia socjologii, tom III, Warszawa 2000, s. 205.

Realizacja celu, jaki wynika z konieczności stworzenia strategii, gmina może realizować przy wykorzystaniu posiadanej infrastruktury, poprzez jej rozbudowę, bądź wykorzystanie infrastruktury należącej do innych podmiotów w drodze porozumień. Szczególne znaczenie ma także współpraca z podmiotami niepublicznymi, w tym organizacjami pozarządowymi.

W rozwiązywaniu problemów społecznych najbardziej efektywna w perspektywie ostatnich lat jest nauka niezbędnych umiejętności do radzenia sobie z problemami. To właśnie ta metoda będzie podstawą realizacji celów strategicznych. U wielu osób, zwłaszcza w okresie transformacji ustrojowej i gospodarczej następuje spiętrzenie problemów prowadzące do apatii, wycofania się, alienacji. W konsekwencji, bardzo często pożądane staje się stworzenie profesjonalnego systemu edukacji i aktywizacji obywatelskiej ze szczególnym uwzględnieniem udziału społeczeństwa w spotkaniach integracyjno-kulturalnych. Kolejnym obszarem projektowania działań rozwiązujących problemy społeczne jest pomoc społeczna oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Część osób, mimo pomocy w wyżej wymienionych obszarach, dalej ma problemy. Przyczyną takiego stanu są najczęściej problemy związane z nadużywaniem środków psychoaktywnych (alkohol bądź narkotyki).

Wobec powyższego, uznać należy iż w polskich realiach, problemami społecznymi, jakie najczęściej i najsilniej dają o sobie znać są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Problemy te wymagają różnego rodzaju działań oraz indywidualnego podejścia. Nie sposób jednak nie dostrzec, że część z nich może się wzajemnie przenikać i łączyć (i w rzeczywistości tak niestety jest). Priorytetem jest oczywiście przeciwdziałanie tego rodzaju zagrożeniom, ale także podejmowanie działań prowadzących do ograniczania tych problemów w miejscach gdzie one już występują. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w środowisku lokalnym powinna zatem zajmować się działaniem w obszarach:

- edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej;
- pomoc społeczna, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym;
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.

Osoba lub rodzina „z problemami”, której udzielono pomocy w tych obszarach, będzie bardziej zmotywowana do aktywności w życiu społecznym z adekwatnym poczuciem wartości, mająca świadomość współodpowiedzialności za rozwiązywanie problemów, które

spotkała.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. W ogólnym rozumieniu oznacza sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji, polityki społecznej. Istotą strategii jest zatem dochodzenie do porozumienia społecznego, minimalizując sytuacje konfliktowe. Jest to formuła kształtowania strategii elastycznych, otwartych i dynamicznych wobec przyszłości.

Reasumując, można stwierdzić, że Strategia stanowi instrument umożliwiający podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie. Zasady realizacji polityki długofalowej określają cele strategiczne i zadania związane z ich realizacją, działania i decyzje zarówno w najbliższym okresie, jak i decyzje w dalszym okresie powinny być podejmowane na podstawie niniejszej strategii. Trzeba jednak zaznaczyć, że strategia jest dokumentem „żywym” co wynika ze zmienności oraz stopnia nasilenia poszczególnych problemów społecznych.

II. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876). Ustawa o pomocy społecznej określa:

1. zadania w zakresie pomocy społecznej,
2. rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich przydzielania,
3. organizacje pomocy społecznej,
4. zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Według ustawy pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277, ze zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 111, ze zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 808, ze zm.);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r., poz. 218);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r. poz. 852, ze zm.);

- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409, ze zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 176);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r., poz. 426, ze zm.);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r., poz. 685);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 1398);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r., poz. 1057).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

III. PROCES USPOŁECZNIANIA ORAZ SŁOWNIK POJĘĆ

1. Proces uspołeczniania

Uspołecznienie procesu planowania strategicznego jest wymogiem Unii Europejskiej i wiąże się w praktyce z zastosowaniem w procesie planowania co najmniej dwóch z czterech niżej podanych zasad polityki strukturalnej Unii Europejskiej:

- **programowanie** – obowiązek tworzenia długookresowych strategii i planów rozwoju na poziomie narodowym, wojewódzkim i wszędzie tam, gdzie jest to uzasadnione potrzebami lokalnymi – także na poziomie gmin i powiatów,
- **subsidiarność** – jasne określenie kompetencji władzy wykonawczej różnych szczebli i upoważnienie (na mocy stosowanych aktów prawnych) samorządów do programowania i realizacji polityki społecznej regionu,
- **partnerstwo** – statutowy obowiązek konsultowania polityki społecznej z partnerami społecznymi na każdym poziomie programowania polityki społecznej.
- **koncentracja** – wybór i ustalenie hierarchii priorytetów w ramach programów operacyjnych i systematyczne zwiększanie przydziału środków na te działania w obszarach, na których koncentrują się problemy społeczne i ekonomiczne.

W niniejszej Strategii zostały uwzględnione wszystkie 4 zasady.

2. Słownik pojęć

- WIZJA - dokąd zmierzamy, kim chcemy się stać, w imię jakich wartości działamy,
- MISJA – sens naszego istnienia i działania,
- PRIORYTETY – najważniejsze cele, pierwszoplanowa sprawa (zgodnie z nomenklaturą NSRR),
- CELE (KIERUNKI STRATEGICZNE) – opisują pożądane zmiany struktury powiązań i jakości w podsystemach rozwoju,
- ZADANIA – upodmiotowiony harmonogram działań (programów, czasów).

3. Zespół

Lp.	Imię i Nazwisko	Miejsce pracy/funkcja
1	Marek Klimkiewicz	Wójt Gminy Boniewo
2	Anna Kozłowska	Sekretarz Gminy Boniewo
3	Aleksandra Woźniak	Skarbnik Gminy Boniewo
4	Adam Ciesielski	Przewodniczący Rady Gminy Boniewo
5	Małgorzata Kurlapska	Pracownik Gminy Boniewo
6	Katarzyna Zasadzińska	Pracownik socjalny w Boniewie
7	Anna Szymańska	Pracownik Gminy Boniewo
8	Renata Pawłowska	Pracownik Gminy Boniewo
9	Agnieszka Adryan	Pracownik Gminy Boniewo
10	Jadwiga Rakowska	Pracownik Gminy Boniewo
11	Grażyna Kwiatkowska	Pracownik Gminy Boniewo
12	Zbigniew Łuczak	Dyrektor Szkoły Podstawowej w Boniewie
13	Elżbieta Nowicka	Pielęgniarka w Ośrodku Zdrowia w Boniewie

IV. WIZJA ORAZ CEL WYJŚCIOWY

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu Gminy Boniewo, jaki jednostka (samorządu) oraz jej mieszkańcy (uczestnicy procesu planowania), chcieliby osiągnąć za 10 lat. Wizja określa bardzo ogólnie: dlaczego działamy, do czego dążymy, jakie chcemy osiągnąć cele, jeśli podejmiemy działania strategiczne.

Odnosząc się do Strategii Rozwoju Gminy Boniewo na lata 2021-2030 r., należy zwrócić -uwagę, że wizja Gminy Boniewo została określona w następujący sposób: „Gmina Boniewo w 2027 roku to nowoczesna gmina o silnym potencjalne rozwoju gospodarki lokalnej, atrakcyjnej jakości życia dla mieszkańców, otwarta dla turystyki i współpracy z partnerami zewnętrznymi wykorzystująca swoje walory kulturowe i przyrodnicze”. Z kolei misja Gminy Boniewo została wyrażona: „Podniesienie atrakcyjności gospodarczej Gminy i jakości życia mieszkańców oraz efektywności potencjału rozwojowego na bazie położenia i lokalnych zasobów Gminy Boniewo”.

Wobec tak określonej wizji oraz misji Gminy, nie dziwi fakt, że jako jeden z Celów Strategicznych (oznaczony nr III) jest „**Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Boniewo**”.

Wobec powyższego, mając na względzie potrzebę zapewnienia ciągłości i spójności kierunków działania gminy, w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Boniewo, wizję sformułowano w następujący sposób:

**Gmina Boniewo jako miejsce przyjazne i otwarte dla mieszkańców,
oferujące wysoki standard życia.**

Celem wyjściowym jest opracowanie harmonijnego planu działania, spójnego z przedstawioną wizją, uwzględniającego szczegółowy podział na priorytetowe obszary.

V. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO

Charakterystyka środowiska społecznego Gminy Boniewo została oparta na wybranych danych statystycznych przedstawionych w formie tabelarycznej.

a) Tabela 1. Wybrane dane statystyczne Gminy Boniewo

LP.	DANE	Jednostka	LATA	
			2018	2019
1	Powierzchnia	ha	7061,3839	7053,1179
	w tym:			
	Użytki rolne	ha	6638,1489	6632,0729
	Lasy	ha	423,2450	421,0450
2	Podmioty gospodarcze	liczba	160	190
	w tym:			
	Spółki prawa handlowego	liczba	---	-----
	Osoby fizyczne prowadzące działalność	liczba	80	95
	Wg ewidencji działalności gospodarczej	liczba	80	95
3	Liczba gospodarstw indywidualnych			
		liczba	790	788
4	Struktura przedsiębiorstw			
	Produkcyjne	liczba	1	1
	Przetwórstwo przemysłowe	liczba	6	6
	Budowlana	liczba	27	27
	Handlowe i naprawy	liczba	21	21
	Transportowe	liczba	8	2
5	Zasoby mieszkaniowe			
	Liczba mieszkań	liczba	81	97

	w tym:			
	Komunalne	liczba	81	97
	Prywatne	liczba	---	---
	Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	3248	3097
6	Infrastruktura			
	Sklepy różne	sztuki	15	15
	Lokale gastronomiczne	sztuki	1	1

Źródło: Urząd Gminy

b) Tabela 2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku

GRUPA WIEKOWA	GMINA	
	OGÓLEM	KOBIETY
2018 rok		
Wiek przedprodukcyjny (0 - 18 lat)	629	296
Wiek produkcyjny (19 – 56/65)	2007	918
Wiek poprodukcyjny (powyżej 56/65)	800	460
2019 rok		
Wiek przedprodukcyjny (0 - 18 lat)	621	296
Wiek produkcyjny (19 – 56/65)	1953	935
Wiek poprodukcyjny (powyżej 56/65)	820	470

Źródło: Urząd Gminy

c) Tabela 3. Struktura placówek oświatowych w gminie

Liczba placówek	2017/2018	2018/2019
Placówki	2	2

wychowania przedszkolnego		
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	70	83
Szkoły podstawowe	1	1
Uczniowie szkół podstawowych	239	261
Szkoły ponadpodstawowe	<i>brak</i>	
Uczniowie szkół ponadpodstawowych	70	35

Źródło: Urząd Gminy

d) Tabela 4. Ilość osób objętych pomocą społeczną – liczba świadczeniobiorców

	2018 ROK	2019 ROK
LICZBA ŚWIADCZENIOBIORCÓW OTRZYMUJĄCYCH POMOC (UDZIELONO POMOCY I WSPARCIA)	256	236
W TYM: ZADANIA WŁASNE	66	115
W TYM : ZADANIA ZLECONE	190	121
LICZBA RODZIN	256	236
LICZBA OSÓB W RODZINACH	439	396

Źródło: dane GOPS

e) Tabela5. Bezrobotni w Gminie

	2018 ROK		2019 ROK	
	OGÓLEM	KOBIETY	OGÓLEM	KOBIETY
BEZROBOTNI	290	155	280	149
Z PRAWEM DO ZASIŁKU	39	23	19	11
ZAMIESZKALI NA WSI	290	155	280	149

Źródło: Urząd Gminy

f) Tabela 6. Ilość osób objętych pomocą społeczną – trudna sytuacja życiowa

	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH	% OGÓŁU MIESZKAŃCÓW	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH	% OGÓŁU MIESZKAŃCÓW
	2018 rok			2019 rok		
UBÓSTWO	125	355	10	104	295	8,59
SIEROCTWO	0	0	---	0	0	---
OCHRONA MACIERZYŃSTWA	5	43	1,25	3	25	0,73
BEZDOMNOŚĆ	0	0	---	1	1	---
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	13	26	0,76	16	30	0,87
BEZRADNOŚĆ	1	13	0,28	1	13	0,38
DLUGOTRWALA CHOROBA	12	34	0,99	10	23	0,67
ALKOHOLIZM	0	0	---	0	0	---
NARKOMANIA	0	0	---	0	0	---
0,023 TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	0	0	---	0	0	---

VI. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1. Wstęp

Diagnoza problemów społecznych została oparta na przeprowadzonej na zlecenie Gminy „Diagnozie Problemów Społecznych Gminy Boniewo”. Zakres działań badawczych tego opracowania odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- określenie skali oraz zakresu problemów uzależnień,
- zidentyfikowania skutków występujących problemów,
- pokazanie rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków,
- zidentyfikowania problemów uzależnień wśród różnych grup (dzieci, młodzieży, dorosłych mieszkańców),
- problemu ubóstwa, niepełnosprawności oraz problemów osób starszych.

Obszarem badań objęte zostały następujące kwestie (problematyka badawcza):

- problem alkoholowy (alkoholizm);
- problem narkotykowy (narkomania i dopalacze);
- problem nikotynowy (nikotynizm);
- problem przemocy;
- ubóstwo;
- niepełnosprawność.

Badania realizowano od września do listopada 2020 roku. W badaniu łącznie wzięło udział 258 losowo dobranych osób (100 mieszkańców, 151 uczniów szkoły podstawowej oraz 7 sprzedawców alkoholu).

Mając na względzie fakt, iż szczegółowe wyniki przeprowadzonych badań zostały zaprezentowane we wspomnianej Diagnozie, uznano za bezzasadne powielanie ich w niniejszej Strategii. Z uwagi na zakres i cel niniejszego dokumentu ograniczono się jedynie do zaprezentowania wniosków i rekomendacji, jakie zawarto w Diagnozie.

2. Wnioski i rekomendacje

Celem badania było przedstawienie wybranych problemów społecznych dotyczących Gminę Boniewo w odniesieniu do opinii: dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży. Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie gminy, w tym jakości życia jej mieszkańców.

Przeprowadzona diagnoza oraz analiza danych umożliwiła:

- zapoznanie się z problemami mieszkańców,
- ujawnienie problemów z jakimi spotykają się na co dzień młodzi mieszkańcy – uczniowie szkoły podstawowej,
- rozpoznanie czy sprzedawcy alkoholu, którzy pracują na terenie Gminy Boniewo mają odpowiednią wiedzę dotyczącą odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu,
- sprawdzenie wśród wszystkich osób przebadanych jaka według nich jest dostępność narkotyków, dopalaczy, nikotyny, czy też alkoholu na terenie gminy,
- rozpoznanie, czy problem ubóstwa w gminie jest powszechny,
- poznanie problemów osób starszych zamieszkujących Gminę Boniewo.

Informacje zawarte w dokumencie diagnozy mogą zostać wykorzystane w przyszłości do prowadzenia dalszych pogłębionych badań wśród mieszkańców, uczniów oraz sprzedawców napojów alkoholowych. W oparciu o dokonaną analizę problemów społecznych zostały sformułowane rekomendacje skierowane do mieszkańców Gminy Boniewo, które powinny mieć charakter długofalowy i wielostronny. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO)³ podaje, że aż 50% zaburzeń zdrowia psychicznego prowadzących do nadużywania substancji psychoaktywnych, agresji i przemocy, a także innych zachowań antyspołecznych zaczyna się w okresie dojrzewania. Dzieci i młodzież są, więc grupą wymagającą szczególnie intensywnych oddziaływań profilaktycznych. Należy skupić się przede wszystkim na najmłodszych, by zapobiec i zredukować takie zachowania. Środowisko szkolne wywiera

³World Health Organization, (2004), Mental Health Policy, Plans and Programs, Geneva.

ogromny wpływ na rozwój fizyczny, emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży, stąd jego kształtowanie może sprzyjać zdrowiu psychicznemu. Australijskie badania na zlecenie WHO pozwoliły na wyodrębnienie najistotniejszych czynników ryzyka oraz czynnik chroniących⁴:

Czynniki ryzyka:

- przemoc rówieśnicza,
- odrzucenie przez rówieśników,
- słaba więź ze szkołą,
- niedostateczne kierowanie własnym zachowaniem (brak kontroli),
- destrukcyjna grupa rówieśnicza,
- niepowodzenia szkolne.

Przez „czynniki chroniące” należy rozumieć: wszystkie elementy osłabiające oddziaływanie czynników ryzyka, zwiększające „odporność” jednostki, a więc zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań problemowych⁵. Można je pogrupować w kilka kategorii:

- poczucie przynależności,
- pozytywny klimat szkoły,
- prospołecznie nastawiona grupa rówieśnicza,
- okazje do przeżycia sukcesu i rozpoznawania własnych osiągnięć,
- zdecydowany brak akceptacji przez szkołę dla przemocy”.

Wymienione czynniki chroniące mają charakter uniwersalny. Są odpowiednim oddziaływaniem wśród młodszych mieszkańców gminy, czyli uczniów szkół. Najlepiej wdrażać czynniki chroniące poprzez organizowanie warsztatów profilaktycznych, gdzie wzmacniane są czynniki chroniące oraz osłabiane czynniki ryzyka. Warto pamiętać, że oddziaływanie w zakresie jednego tematu zajęć, np. dotyczących jedynie przemocy może przynieść pozytywne rezultaty, także w profilaktyce innych zachowań ryzykownych. Nadrzędną rekomendacją wyznaczającą kierunek działań profilaktycznych jest wzmacnianie pozytywnego stosunku do nauczycieli oraz budowanie klimatu współpracy pomiędzy

⁴Monograph, (2000) Commonwealth Department of Health and Aged Care 2000. Promotion, Canberra.

⁵Słownik terminów według PARPA, źródło: http://www.parpa.pl/download/sownik_terminow.pdf (dostęp: 20.11.2020).

nauczycielami w szkole oraz wspieranie konstruktywnych zainteresowań i zajęć pozalekcyjnych młodzieży. Do najbardziej uniwersalnych i selektywnych czynników chroniących uczniów szkół przed angażowaniem się w zachowania problemowe należy włączyć:

- pozytywne nastawienie do nauczycieli,
- udział w dodatkowych zajęciach pozalekcyjnych,
- aktywny udział w praktykach i uroczystościach religijnych,
- dobry kontakt z rodzicami; monitorowanie przez rodziców miejsc, w których uczeń spędza czas wolny.

Efektywna ochrona młodzieży wiąże się z prawidłowym rozumieniem przez nauczycieli procesów rozwojowych właściwych dla okresu adolescencji. Dlatego zaleca się, aby wspierać pedagogów i nauczycieli zarówno na poziomie kształcenia formalnego, jak i nieformalnego, w zdobywaniu wiedzy oraz poszerzaniu umiejętności w zakresie rozpoznawania wyzwań oraz trudności specyficznych dla tego okresu rozwoju. Program profilaktyczny powinno się również uwzględnić w działaniach związanych z profilaktyką uzależnień oraz rozwiązywaniem problemów alkoholowych, które będą skierowane do wszystkich mieszkańców Gminy Boniewo. Powinien zawierać działania profilaktyczno - informacyjne mające na celu propagowanie zdrowego stylu życia i zmianę postaw przy użyciu sprawdzonych i rekomendowanych programów profilaktycznych, odpowiadających na środowiskowe zapotrzebowanie. Powinno zostać również uwzględnione realizowanie działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej skierowanej do osób uzależnionych, spożywających alkohol w sposób ryzykowny i szkodliwy lub korzystających z innych używek, jak również do ich rodzin, także osób zagrożonych przemocą oraz takich, przeciwko którym ta przemoc jest stosowana regularnie. W celu zapewnienia skuteczności, uwzględnione działania powinny być długofalowe, konsekwentne oraz wdrażane systematycznie na terenie Gminy Boniewo.

Główne kierunki dalszych działań z zakresu przeciwdziałania i rozwiązywania problemu alkoholowego, narkotykowego, palenia papierosów oraz przemocy w rodzinie wśród **mieszkańców** Gminy Boniewo powinny polegać na:

- Rozwoju pracy socjalnej na rzecz mieszkańców, którzy są zagrożeni uzależnieniem od alkoholu oraz wdrażanie najnowszych sposobów pomocy tym osobom.
- Ankietowani mieszkańcy (łącznie 55,26%) deklarują, że ich spożywanie alkoholu w ciągu dnia, w którym go piją, przekracza standardową porcję alkoholu ⁶. Jak najszybciej należy zacząć zapobiegać rozwijaniu się uzależnienia od alkoholu. Rekomenduje się tworzenie kampanii, które będą miały na celu informowanie mieszkańców, o tym jakie mogą być konsekwencje spożywania dużej ilości alkoholu. Warto zaproponować mieszkańcom, przychodzącym do Urzędu Gminy, Ośrodka Pomocy Społecznej, czy też innych instytucji, by wypełnili test autodiagnozy, który udostępniony jest przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA). Dzięki wypełnieniu testu, mieszkańcy będą mogli określić, czy np. są uzależnieni od spożywania alkoholu.
- Poleca się również szkolenie pracowników lecznictwa odwykowego, w zakresie doskonalenia zawodowego w tematyce o osobach uzależnionych od alkoholu. Szkolenia powinny odbywać się nie tylko wśród pracowników, lecz również kadra kierownicza powinna mieć wiedzę w zakresie reagowania i interwencji wobec mieszkańców uzależnionych lub stwarzających zagrożenie dla innych.
- W przypadku prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu, łącznie 6,58% mieszkańców przyznało, że kiedykolwiek taka sytuacja im się zdarzyła, a łącznie 41,00% badanych było kiedykolwiek świadkami sytuacji gdy ktoś prowadził samochód pod wpływem alkoholu. Dane te są ostrzeżeniem, ponieważ wiążą się nie tylko z łamaniem prawa, ale również stanowią bezpośrednie niebezpieczeństwo dla kierowców oraz społeczności lokalnej. By uniknąć takich zdarzeń na terenie gminy rekomenduje się, aby Policja prowadziła szeroko zakrojone akcje prewencyjne, które będą związane z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu.
- Dodatkowo, warto rozpocząć cykl szkoleń eksperckich skierowanych do kierowców z zakresu bezpiecznej jazdy oraz organizować kampanie informacyjne dla mieszkańców w celu uświadomienia im o konsekwencjach związanych z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu poprzez różnego rodzaju akcje plakatowe, konkursy, czy też akcje ulotkowe na terenie gminy.

⁶Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5%, w ok. 100ml wina o mocy 12% oraz w ok. 30ml wódki o mocy 40%, a picie o niskim poziomie ryzyka zakłada wypijanie 1-2 porcji w ciągu dnia. (Źródło: *Wikipedia*).

- Łącznie 8,00% mieszkańców Gminy Boniewo przyznało, że zażywali kiedykolwiek narkotyki i substancje psychoaktywne. Jest to mały procent w stosunku do pozostałej liczby mieszkańców, natomiast rekomenduje się prowadzenie warsztatów w placówkach leczenia uzależnień, Ośrodkach Pomocy Społecznej oraz innych organizacjach pomocowych.
- Rekomenduje się również szkolenia dla kadr – pracowników socjalnych, nauczycieli, terapeutów w zakresie pracy z osobami zażywającymi narkotyki w sposób okazjonalny lub szkodliwy, a także inwestycje w sprzęt i materiały, które będą podnosić umiejętności terapeutów.
- Mieszkańcy przyznają, że najczęściej na temat alkoholu i substancji psychoaktywnych znajdują informacje w Internecie i telewizji (42,00%). Warto zwrócić na to uwagę i dostosować się do współczesnego życia mieszkańców – udostępniać kampanie na stronach Internetowych bądź społecznościowych, a także działać w lokalnej telewizji.
- Rekomenduje się kontynuowanie działań mających na celu wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, czy też narkomanią.
- W przypadku przemocy w rodzinie, mieszkańcy przyznają, że zdarza się iż zostają oni osobom doświadczającą przemocy (25,00%). Rekomenduje się nawiązanie współpracy z przedstawicielami służb wymiaru sprawiedliwości. Do tego celu mogą posłużyć spotkania interdyscyplinarne oraz szkolenia dla wszystkich organizacji pomocowych. Dodatkowo, powinno się podnosić kompetencje służb wymiaru sprawiedliwości.
- Warto skorzystać z kwestionariusza oceny ryzyka „SafeLives”, (RIC - Risk Identification Checklist – Kwestionariusz oceny ryzyka).
- Przedstawiciele podmiotów biorących udział w procedurze „Niebieskie Karty” mogą skorzystać z plakatu, który jest udostępniony na stronie www.niebieska.pl. Plakat, może pomóc również osobom, które są dotknięte problemem przemocy.
- Rekomenduje się organizowanie lokalnych kampanii społecznych, by przekazywać wiedzę osobom, które nigdy nie były ofiarami przemocy, aby mogły również mieć wiedzę na temat mechanizmów przemocy oraz były uświadomione o jej szkodliwości.

- Mieszkańcy powinni mieć dostęp do informacji na temat tego, z jakiej formy pomocy mogą skorzystać w przypadku uzależnień (nie tylko ich samych, ale też rodziny i bliskich).
- Rekomenduje się również przeprowadzenie warsztatów z różnych form samoobrony dla ofiar przemocy, zaś dla sprawców, należy zorganizować warsztaty z zachowań asertywnych oraz z poprawnej komunikacji, w celu nauczenia ich kontroli nad własnym zachowaniem.
- W Gminie Boniewo 50,00% badanych mieszkańców przyznało, że zna wiele lub zna nieliczne rodziny, które są dotknięte ubóstwem. Rekomenduje się stworzenie form pomocy dla osób ubogich: zasiłki i świadczenia, mieszkania socjalne, zbiórki pieniędzy, ubrań, żywności.
- Także warto zaangażować szkoły oraz kadre pedagogiczną w celu identyfikacji problemów finansowych w rodzinach uczniów oraz pomoc tym osobom (darmowe podręczniki, wyprawki szkolne, stypendia).
- Identyfikowanie osób pozostających bez zatrudnienia i pomoc im obejmującą pośrednictwo zawodowe, w tym szkolenia z poszukiwania pracy oraz wsparcie dla osób wchodzących lub powracających na rynek pracy.
- Organizowanie staży/praktyk zawodowych dla dorosłych, w celu podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych, a także szkoleń z zakresu kompetencji kluczowych. Osoby, które mają mniejsze zasoby finansowe powinny mieć możliwość uzyskania dofinansowania przejazdów z miejsca zamieszkania do miejsca pracy, stażu lub praktyk zawodowych.
- Informowanie na temat realizowanych przez gminy działań mających na celu aktywizację zawodową i wyrównywanie szans na rynku pracy, powinny być rozpowszechniane wśród mieszkańców za pomocą broszur, ulotek i plakatów w miejscach publicznych, lokalnych mediach, prasie i Internecie.
- Poszerzenie oferty programów pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, starszych, niepełnosprawnych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz stworzenie miejsc wsparcia i poradnictwa dla tych grup.

- Badani mieszkańcy uważają, że największymi problemami z jakimi borykają się **osoby** starsze to: samotność (78,00%), choroby (58,00%), a także brak opieki ze strony rodziny (48,00%). Rekomenduje się zwiększenie materialnej pomocy dla osób starszych oraz upowszechnienie wolontariatu – przygotowywanie wolontariuszy i zapewnianie im możliwości pracy w zakresie świadczenia pomocy osobom starszym, bezdomnym i zagrożonym ubóstwem.
- Zaleca się także zapewnianie osobom starszym, niepełnosprawnym i innym zagrożonym wykluczeniem społecznym form aktywnego spędzania czasu oraz włączania tychże osób w życie zawodowe i publiczne.
- Zaleca się przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych poprzez organizowanie akcji, kampanii mających na celu stworzenie pozytywnego obrazu późniejszej fazy życia, odejście od stereotypu stary = chory, a także rozwój świadomości społecznej na temat potencjału osób starszych.
- Rekomenduje się stworzenie kampanii społecznej potępiającej różnego rodzaju dyskryminację, a jednocześnie propagującej tolerancję, empatię oraz aktywną pomoc ofiarom wykluczenia.
- W przypadku sprzedawców rekomenduje się dalszą kontrolę sprzedaży alkoholu na terenie gminy. 14,29% badanych stwierdziło, że nigdy nie uczestniczyli oni w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.
- 28,57% badanych stwierdziło, że według Ustawy o Wychowaniu w Trzeźwości i Przeciwdziałaniu Alkoholizmowi, osobami, którym zabrania się sprzedaży alkoholu są: osoby nietrzeźwe, osoby niepełnoletnie i kobiety w ciąży. Jest to błędna odpowiedź, zatem rekomenduje się nakłanianie sprzedawców do czynnego uczestnictwa w szkoleniach organizowanych przez gminę oraz kontrola punktów sprzedaży po zorganizowanym szkoleniu.
- Łącznie 28,57% badanych sprzedawców przyznało, że sprzedali raz lub kilka razy alkohol osobie nietrzeźwej. Rekomenduje się przeprowadzenie badania w postaci tajemniczego klienta w sklepach, w których jest sprzedawany alkohol na terenie gminy, by skontrolować, w których punktach obsługi istnieje taki problem.

Główne kierunki dalszych działań z zakresu przeciwdziałania i rozwiązywania problemu alkoholowego, narkotykowego, palenia papierosów oraz przemocy wśród młodych mieszkańców (uczniów) Gminy Boniewo powinny polegać na:

- Dalszym podejmowaniu działań w zakresie profilaktyki szkolnej w oparciu o programy wykorzystujące aktywność własną uczniów i programy profilaktyczne. Uczniowie i uczennice zapytane o to, do kogo zwróciliby się mając problem związany z uzależnieniami, między innymi wymienili nauczycieli, wychowawców klas, psychologów szkolnych. Realizując programy profilaktyczne kształtuje się kompetencje osobowościowe młodych ludzi oraz ich zdolności interpersonalne niezbędne dla satysfakcjonującego funkcjonowania wśród rówieśników bez pomocy alkoholu, papierosów i narkotyków czy też przemocy.
- Zachowania ryzykowne są podejmowane przez młodzież często poza szkołą, gdzie nie daje to szkole możliwości wpływu na młodych ludzi – stąd ogromna rola rodziców, ich wiedzy oraz umiejętności współpracy z dzieckiem w zakresie kształtowania właściwych zachowań.
- Rekomenduje się rozpowszechnianie wśród uczniów informacji na temat form pomocy w przypadku posiadania w rodzinie osoby uzależnionej. Uczniowie powinni korzystać z warsztatów psychologicznych, które mogłyby polegać m.in. na praktycznych ćwiczeniach pracy nad swoją samooceną i bardzo ważną w tym wieku – asertywnością.
- Poleca się zapewnienie warsztatów dla nauczycieli, pedagogów szkolnych
- oraz osób pracujących w świetlicach.
- Rekomenduje się prowadzenie zajęć integracyjnych dla dzieci i młodzieży mających na celu budowanie więzi pomiędzy uczniami oraz poczucie bezpieczeństwa i zaufania, gdyż to stanowi między innymi czynnik chroniący podejmowania zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
- W Gminie Boniewo, dziewczynki, które przyznały, że spożywały kiedykolwiek alkohol, po raz pierwszy spróbowały go we wczesnym wieku 8-10 lat (14,29%) oraz w wieku 11-13 lat (28,57%), chłopcy natomiast napili się alkoholu po raz pierwszy w wieku 8-10 lat (14,29%) oraz w wieku 11-13 lat (85,71%). Pomimo tego, że jest to mały procent wśród wszystkich ankietowanych uczniów (do picia alkoholu przyznało się jedynie

- 7 dziewczynek oraz 7 chłopców), zachęca się zatem wprowadzenie Programów Rekomendowanych w szkołach. Programy te są rekomendowane przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) oraz mają na celu m.in. opóźnienie inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży. Na stronie www.programyrekomendowane.pl, są udostępnione wszelkie informacje i rodzaje programów. Dzięki nim można dostosować program do konkretnej grupy odbiorców (np. wieku dzieci).
- Uczniowie szkoły podstawowej w Boniewie oceniają, że zdobywanie alkoholu na terenie gminy jest możliwe (12,12% uczniów oraz 18,82% uczennic). Jest to sygnał dla Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, by zwiększyła kontrolę punktów sprzedaży alkoholu, w celu eliminacji miejsc, gdzie osoby niepełnoletnie mogą dokonać zakupu tego rodzaju napojów. Nacisk powinien być kładziony również na każdorazowe sprawdzanie dowodu osobistego młodych klientów w razie próby zakupu alkoholu lub papierosów.
- Zaszczepieniu wśród uczniów zdrowego stylu życia, poprzez organizowanie konkursów sportowych, obozów sportowych oraz ciekawych zajęć WF. Dodatkowo, poleca się rozmieszczenie w szkołach plakatów o tematyce zdrowego stylu życia i korzyści z nim związanych.
- Rekomenduje się obserwacje uczniów, w celu zidentyfikowania problemu narkotykowego w szkole. Pomimo niewielkiego procentu młodych mieszkańców, którzy przyznali, że kiedykolwiek zażywali narkotyki i inne substancje psychoaktywne (3,03% czyli 2 chłopców), poleca się organizowanie warsztatów dla kadry pracowniczej szkoły – przede wszystkim na temat tego, jak wykrywać objawy stosowania substancji psychoaktywnych. W tym celu, warto zajrzeć na stronę Krajowego Biura do Spraw Przeciwdziałania Narkomani, gdzie możemy znaleźć przykłady objawów, które mogą wskazywać na odurzenie narkotykowe wśród dzieci i młodzieży.
- 13,64% chłopców oraz 9,41% dziewczynek (8 chłopców, 9 dziewczynek), przyznaje, że doświadczyło kiedykolwiek przemocy ze strony innych osób. Rekomenduje się dostarczenie uczniom informacji, dotyczących tego, gdzie mogą szukać pomocy podczas, kiedy zostają ofiarą przemocy.
- Uczniowie, często w ankiecie wymieniają, że atrakcyjną formą działań profilaktycznych byłyby dla nich zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą

(łącznie 47,88% badanych). Takie spotkania mają na celu uświadomienie dzieci i młodzieży o tym, jakie zachowania są aktem przemocy i jakie niosą za sobą konsekwencje psychiczne oraz fizyczne. Respondenci wskazywali również na pogadanki z wychowawcą (łącznie 80,13%), warto zatem zwrócić na ten fakt uwagę, i zaangażować wychowawców klas w prowadzenie lekcji profilaktycznych dla uczniów.

- Rekomenduje się skorzystanie z kwestionariusza oceny ryzyka występowania przemocy wobec dziecka oraz propozycja algorytmu postępowania w przypadku podejrzenia przemocy w rodzinie wobec dziecka. Powinno się go rozpowszechnić wśród pracowników oświaty oraz tych, którzy pracują bezpośrednio z dziećmi.

VII. ANALIZA SWOT ORAZ DANE PROSPEKTYWNE

1. Analiza SWOT

Głównym narzędziem oceny uwarunkowań jest analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza. Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

1. wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths),
2. wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses),
3. zewnętrzne pozytywne – szanse (Opportunities),
4. zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats).

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

**GMINA BONIEWO – OBSZARY:
POMOC SPOŁECZNA, EDUKACJA PUBLICZNA
ORAZ PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII**

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Urząd Gminy • Stowarzyszenia: <ul style="list-style-type: none"> - Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Rodzin Patologicznych - Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Boniewo - Stowarzyszenie Dorzecza Zgłowiączki (grupa Lider +) - Związek emerytów i rencistów - Zespół folklorystyczny „Lubominiarki” - Związek Kombatantów RP • Szkoła • Przedszkole • Kościoły • Folklor • Grupy sportowe (tenis, piłka nożna, piłka siatkowa) • Miejsca Pamięci Narodowej • OSP (3 jednostki) • Lasy, Jeziora, Agroturystyka • Tereny pod inwestycje 	<ul style="list-style-type: none"> • Duża odległość od głównych szlaków komunikacyjnych • Wysokie bezrobocie • Duża liczba osób korzystających z pomocy opieki społecznej (niskie dochody) • Typowo rolniczy charakter gminy • Brak rynku zbytu produktów rolnych • Patologie społeczne • Mała aktywność części społeczeństwa • Emigracja społeczeństwa (starzenie się wsi) • Niskie wykształcenie • Nieuregulowane stosunki wodne • Brak i mała liczba zakładów pracy • Brak aktywności gospodarczej – pozarolniczej • Brak dostępności wszystkich mieszkańców do Internetu • Słabo rozwinięty wolontariat młodzieżowy • Niewystarczający dostęp do psychologa i logopedy • Braki kadrowe • Brak wystarczającej ilości środków finansowych, które

<ul style="list-style-type: none"> • Liderzy – „Lubomianki”, UG, Parafie, Sołtysi, Radni, Rady Pedagogiczne, • Najdłuższa linia kolejki wąskotorowej na terenie woj. Kujawsko – Pomorskim • Czyste środowisko • Zaangażowanie mieszkańców • Bezpieczna gmina • Działki budowlane – niskie ceny • Malowniczo położona gmina • Zwodociągowania gmina, oczyszczalnia ścieków • Telefonizacja gminy • Organizowane imprezy • Dobra współpraca pomiędzy instytucjami oświatowo-społecznymi • Działanie Klubu Seniora • Dobra współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku 	<p>umożliwiły odbywanie większej ilości szkoleń pracownikom Ośrodka</p> <ul style="list-style-type: none"> • Duże obciążenie zawodowe pracowników pomocy społecznej (bardzo duża ilość problemów klientów)
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój gospodarstw ekologicznych – produkcja zdrowej żywności • Tworzenie gospodarstw agroturystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Niż demograficzny • Upadek rolnictwa w związku z osuszaniem terenu, niskimi cenami produkcji rolnej

- Rozwój turystyki
 - wykorzystanie kolejki wąskotorowej
 - walorów czystego środowiska
 - zagospodarowanie jezior w infrastrukturę turystyczną
 - szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe
 - obiekty sportowe
 - tworzenie pomników przyrody
 - rozwój folkloru
- Wykorzystanie środków UE
- Wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców
- Integracja i aktywizacja młodzieży
- Napływ ludności (działki budowlane)
- Pobudzenie inicjatyw (szkolenia, wyjazdy, spotkania Liderów, wymiana doświadczeń z innymi gminami, nawiązanie współpracy z innymi gminami)
- Rozwijanie tradycji i kultury poprzez folklor, potrawy regionalne, zachowanie gwary, imprezy i spotkania integracyjne
- Wykorzystanie istniejącej bazy sportowej
- Napływ obcego kapitału,

- Migracja wykształconej młodzieży na zewnątrz
- Bezrobocie
- Bierność społeczeństwa oraz władz lokalnych,
- Problemy ze służbą zdrowia
- Zagrożenia ekologiczne
- Starzejące się społeczeństwo
- Problemy alkoholowe
- Ubożające społeczeństwo
- Niski poziom wykształcenia
- Brak opieki nad starszymi i chorymi osobami
- Brak perspektyw dla młodych ludzi
- Brak środków finansowanych z zewnątrz
- Zniechęcenie społeczeństwa
- Nie zrealizowanie zakładanych celów
- Stereotypowe myślenie na temat pomocy społecznej oraz uzależnienie klientów od systemu pomocy społecznej

• Uruchomienie miejsc organizujących czas wolny dzieci i młodzieży(światlice, kluby sportowe itp.)• Motywowanie społeczeństwa do właściwej egzystencji i funkcjonowanie rodziny w środowisku	

2. Dane prospektywne (określenie podstaw wizji Strategii)

W przeprowadzonych ankietach reprezentanci społeczności lokalnej określili w sposób szczegółowy oczekiwania realizacyjne w zakresie poszczególnych obszarów.

OBSZAR: Edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej

- Realizacja projektów/działań informacyjnych oraz promujących zdrowy styl życia
- Wspomaganie postaw prozdrowotnych i zdrowego stylu życia, realizacja kampanii społecznych wzmacniających odpowiedzialność za swoje zdrowie
- Intensywne wykorzystanie infrastruktury rekreacyjnej i sportowej poprzez organizację przedsięwzięć o charakterze pro-zdrowotnym
- Promowanie dziedzictwa kulturowego i walorów turystycznych gminy i okolic
- Rozbudowa placówek przedszkolnych na terenie gminy

OBSZAR: Pomoc społeczna, pomoc osobom niepełnosprawnym oraz osobom starszym, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

- Przeprowadzenie okresowej diagnozy problemów osób niepełnosprawnych;
- Realizacja poradnictwa psychologicznego;
- Rozwijanie i promowanie oferty kulturalnej, oświatowej i rozrywkowej dla osób starszych
- Udzielanie informacji dla osób niepełnosprawnych w ramach pracy socjalnej
- Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych
- Udzielanie pomocy finansowej osobom niepełnosprawnym.
- Realizacja usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych
- Podnoszenie kwalifikacji pracowników GOPS zajmujących się problematyką niepełnosprawności;
- Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych, dostęp do edukacji zintegrowanej, szkoleń zawodowych oraz do zatrudnienia

- Promowanie idei wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych;
- Inicjowanie interdyscyplinarnych form współpracy na rzecz osób niepełnosprawnych
- Opracowanie programu ochrony zdrowia psychicznego
- Współpraca instytucji świadczących pomoc i usługi na rzecz rodziny przeżywających trudności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych
- Rozwój partnerstwa lokalnego w zakresie wsparcia rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych
- Rozwijanie i promowanie oferty kulturalnej, oświatowej i rozrywkowej dla osób starszych
- Tworzenie klubów seniora i innych środowiskowych form wsparcia (tj. Ośrodki wsparcia dla osób starszych)
- Rozbudowa placówek przedszkolnych na terenie gminy
- Organizacja konferencji/seminariów na temat dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

OBSZAR: Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii

Stworzenie modelu współpracy pracownika socjalnego i konsultanta – psychologa, którego celem będzie podjęcie terapii przez osobę uzależnioną lub skierowanie jej na przymusowe leczenie

VIII. CEL GŁÓWNY ORAZ CELE STRATEGICZNE

1. Cel główny.

Przeprowadzona analiza SWOT dla poszczególnych obszarów, jak również wyniki ankiet prospektywnych, pozwoliły na rozpoznanie najważniejszych kwestii jakie powinny stanowić obszar działań Gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

Przypomnieć należy, że przyjęta na gruncie niniejszej Strategii wizja brzmi: Gmina Boniewo jako miejsce przyjazne i otwarte dla mieszkańców, oferujące wysoki standard życia.

Jednocześnie powtórzyć trzeba, że jednym z Celów Strategicznych, jakie zostały wyznaczone na gruncie Strategii Rozwoju Gminy (2017-2027) jest cel określony jako: „Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Boniewo”. Do tego Celu przypisane zostały trzy Cele Operacyjne.

Wobec powyższego, mając na względzie zapewnienie ciągłości działań oraz spójności prowadzonej polityki, zwłaszcza w obszarze społecznym, zdecydowano iż wskazany wyżej cel, stanowić będzie na gruncie niniejszego dokumentu Cel Główny. Z kolei wyznaczone w Strategii Rozwoju cele operacyjne, stanowić będą cele strategiczne.

A zatem – Celem Głównym Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Boniewo jest:

Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Boniewo.

Celami Strategicznymi będą:

- I. Rozwój i dostosowanie infrastruktury publicznej, w szczególności na cele opiekuńcze, edukacyjne i sportowe oraz oferty spędzenia wolnego czasu dla różnych grup wiekowych**
- II. Rozwój usług z zakresu zdrowia i pomocy społecznej, w tym działania z zakresu przeciwdziałania ubóstwu, patologiom i wykluczeniom społecznym**
- III. Aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców.**

<ul style="list-style-type: none"> → przeciwdziałanie ubóstwu poprzez kontynuację działań z zakresu wspierania dzieci i młodzieży rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej – programy edukacyjne, pomocowe, integracyjne, pozalekcyjne i stypendialne → utworzenie poradni psychologiczno-terapeutycznej → wspieranie organizacji szkoleń w zakresie problemów społecznych w tym uzależnień, promocji nowoczesnych metod terapeutycznych, integracji społecznej → zapewnienie opieki osobom niepełnosprawnym – zwiększenie ilości opiekunów → zwiększenie ilości Asystentów Rodziny → likwidacja barier architektonicznych → rozwój świetlic środowiskowych → programy skierowane do młodzieży wchodzącej w konflikt z prawem i młodzieży trudnej → doposażenie szkół gminnych w sprzęt i pomoce dydaktyczno-edukacyjne → podnoszenie jakości kształcenia w szkołach → modernizacja świetlic wiejskich i środowiskowych → utworzenie domu kultury na terenie gminy → rozbudowa bazy sportowej na terenie gminy → podnoszenie dostępu do usług publicznych → podnoszenie jakości usług społecznych dla mieszkańców → usługi rehabilitacyjne dla osób starszych → utworzenie gminnego klubu seniora i wzmocnienie integracji międzypokoleniowej → promocja zdrowego stylu życia 	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Placówki oświatowe położone na terenie Gminy Boniewo</p> <p>Wójt Gminy Boniewo</p>
<p><u>Finansowanie</u> – źródła własne oraz ew. środki zewnętrzne pozyskane przez podmioty realizujące działania</p>	
<p><u>Cel Strategiczny nr III – Aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców.</u></p>	

<u>Kierunki działania:</u>	<u>Wykonawcy – realizacja:</u>
<ul style="list-style-type: none"> → rozwój alternatywnych form edukacji przedszkolnej z wykorzystaniem istniejącej bazy oświatowej i kulturalnej, → promocja edukacji przedszkolnej wśród mieszkańców, → promocja różnych form edukacji pozaszkolnej (kształcenie ustawiczne osób starszych, edukacja na odległość) → rozwijanie indywidualnych umiejętności uczniów, szczególnie uczniów uzdolnionych oraz uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i predyspozycjach sportowych → podnoszenie jakości kształcenia w szkołach → rozwój ekonomii społecznej → wspieranie efektywnej polityki społecznej prowadzącej do integracji i aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem (w tym wsparcie dla osób bezrobotnych); → wspieranie grup defaworyzowanych → realizacja szkoleń – promocja i wsparcie samozatrudnienia → dostosowanie kwalifikacji mieszkańców do potrzeb lokalnego rynku pracy → promocja przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy → szkolenia zawodowe dla mieszkańców gminy → rozwój idei społeczeństwa obywatelskiego poprzez bliską współpracę gminy z organizacjami pozarządowymi → realizacja projektów i inicjatyw oddolnych wpieranie nowatorskich inicjatyw na rzecz budowania kapitału społecznego z wykorzystaniem technologii cyfrowych → rozwój społeczeństwa informacyjnego, e-edukacja → oferta imprez kulturalnych, rekreacyjnych oraz integracyjnych dla mieszkańców gminy 	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Wójt Gminy Boniewo</p> <p>Placówki oświatowe położone na terenie Gminy Boniewo</p>

Finansowanie – źródła własne oraz ew. środki zewnętrzne pozyskane przez podmioty realizujące działania

IX. SYSTEM ZARZĄDZANIA I AKTUALIZACJI STRATEGII.

Istotnym wymogiem stawianym wszystkim dokumentom strategicznym jest wewnętrzny system zarządzania realizacją, określający organizację, zasady i sposoby wdrażania, monitorowania oraz ewaluacji. Nie stworzenie tego systemu powoduje, że strategia staje się bardzo szybko dokumentem „martwym”.

1. Podmioty zarządzające realizacją strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Boniewo zawiera cele i zadania, które stanowią wyzwanie dla społeczności lokalnej oraz gminnych instytucji publicznych i niepublicznych działających w sferze polityki społecznej. W związku z tym wdrażanie Strategii wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami, a efektywność procesu będzie zależała w głównej mierze od podmiotów zarządzających realizacją:

- 1) Wójt Gminy Boniewo – wykonuje uchwały Rady Gminy i budżet Gminy przy pomocy Urzędu Gminy; odpowiedzialny za bieżące wdrażanie strategii;
- 2) Rada Gminy – organ stanowiący; uchwała budżet; pełni nadzór nad realizacją strategii;
- 3) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – jednostka pomocnicza, odpowiedzialna za nadzór nad prawidłową realizacją Strategii, jak również monitoring. Główny realizator Strategii.

2. Instrumenty realizacji strategii

Wśród szeregu instrumentów służących realizacji Strategii, należy wymienić instrumenty finansowe, administracyjno-prawne, z zakresu promocji i marketingu, monitoringu, a także narzędzia służące aktualizacji strategii.

Głównym instrumentem finansowym służącym realizacji zadań gminy jest jej budżet, gwarantujący samodzielność finansową samorządu, uchwalany w formie uchwały budżetowej na dany rok budżetowy, stanowi roczny plan dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów gminy. Możliwość realizacji zadań jest uwarunkowana w głównej mierze zakresem i charakterem dochodów budżetowych. Trzeba stwierdzić, że poziom dochodów własnych gminy nie wystarcza w stosunku do realizowanych zadań oraz potrzeb społecznych, niezbędny jest zatem sprawnie funkcjonujący mechanizm zasilania zewnętrznego budżetu.

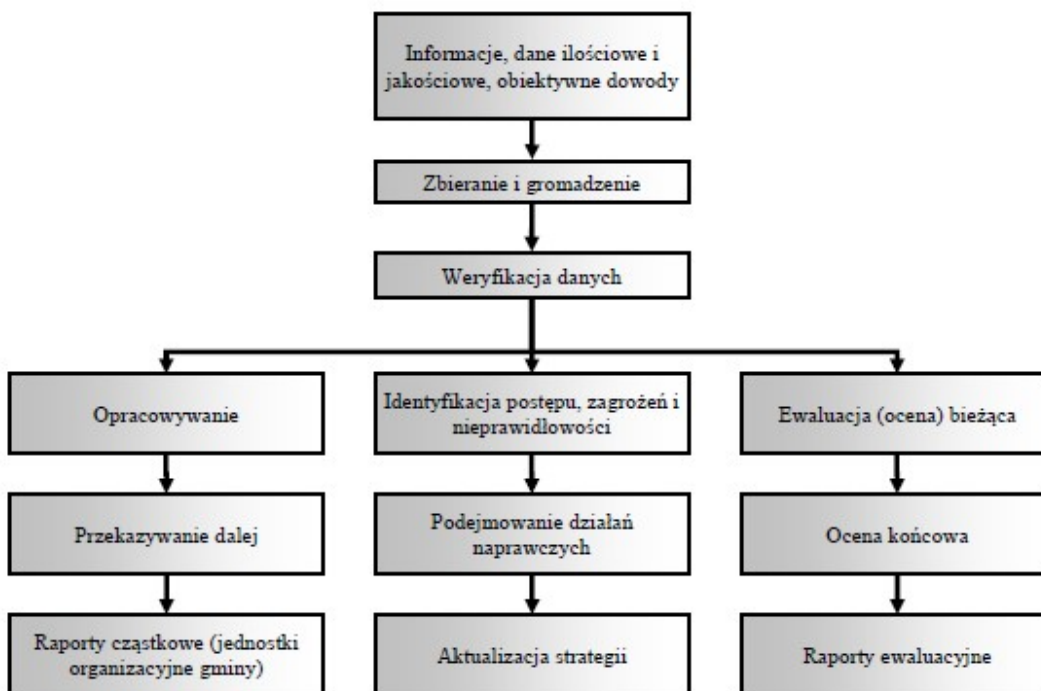
Wdrażając Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gmina Boniewo będzie musiała oprzeć się o dostępne programy pomocowe, a także prowadzić racjonalną współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi, kościelnymi oraz sektorem przedsiębiorców. W tym sensie niezmiernie ważna będzie akcja informacyjno-promocyjna na temat Strategii i procesów integracji społecznej, wykorzystująca Internet (głównie BIP), prasę lokalną, a także promocję i reklamę bezpośrednią (na przykład zapraszanie do udziału w przedsięwzięciach samorządowych podmiotów mogących być partnerami w realizacji poszczególnych zadań).

3. Monitoring i ocena wdrażania strategii

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Boniewo, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągnięcia.

Przebieg procesu monitoringu i ewaluacji (oceny) postępów we wdrażaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przedstawia poniższy schemat.

Proces monitoringu i oceny Strategii

Podstawowym dokumentem w procesie monitoringu będą raporty realizacji zadań opracowywane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Raporty będą sporządzane w cyklach trzyletnich, każdorazowo do końca lutego roku następującego po ostatnim roku cyklu sprawozdawczego, którego dany raport dotyczy. Raporty te będą opracowywane w oparciu o sprawozdania (raporty cząstkowe) jednostek organizacyjnych Gminy z realizacji wyznaczonych dla nich zadań oraz wszelkie dane uzyskane od podmiotów publicznych oraz prywatnych zaangażowanych w politykę społeczną, w tym w szczególności od organizacji pozarządowych i kościelnych działających w sferze pożytku publicznego.

Raporty Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej przekazywane są Wójtowi, który następnie przedstawia Radzie Gminy informację o stanie wdrażania strategii. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w realizacji Strategii, Wójt wspólnie z Ośrodkiem Pomocy Społecznej podejmuje działania naprawcze, modyfikując plany operacyjne gminy.

4. Aktualizacja strategii

Przeglądy aktualizacyjne Strategii będą odbywały się co 3 lata. Każdorazowo będzie to

cykl prac analogicznych do procesu tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, poprzedzonych analizą zmian następujących w otoczeniu społeczno-gospodarczym (np. nowe uregulowania prawne, nowe możliwości pozyskiwania zewnętrznych środków pomocowych) oraz oceną postępów w realizacji Strategii, w tym poziomu zadowolenia lokalnej społeczności z podjętych działań w sferze polityki społecznej. Następnie na warsztatach ze społecznością, na podstawie zebranych materiałów (dane statystyczne, ankiety, sondaże opinii publicznej) i wyników monitoringu Strategii, zostaną opracowane poszczególne elementy strategii, które wymagają aktualizacji, a także dokonana zostanie weryfikacja poszczególnych celów strategicznych, operacyjnych oraz zadań realizacyjnych.